

СРАЖЕНИЕ В БАЛКАНА

Нищо не предвещаваше, че денят ще протече по един драматичен начин. Неделята беше слънчева, небето синьо, не появаше и вятър дори и даже Любка Кунчева не можа да ни изплаши с лоша прогноза за планините. Един чудесен есенен ден с привкус на късно лято! Групата ни от девет човека сред които трима мъже потеглихме бодро от гара Бов по екопътеката край водопада Скакля. Сухата есен и още по-сухото лято бяха пресушили напълно Скакля, така че по скалните отвеси и тераси имаше само следи от някога стичала се буйна вода. Тук дойде първата изненада. Васко, един от тримата мъже се отклони от екопътеката и пое в грешна посока към скалния пояс под крайните къщи на Заселе. Наложих му се да покаже

известни алпинистки умения за да се добере до селото, където ние търпеливо го изчаквахме за да продължим заедно напред. Поехме покрай селските къщи и пътя ни насочи към следващото село Заног. Крайна цел ни беше Лакатник откъдето щяхме да се приберем в София с някой влак. И тук „дяволчето” ни изпрати коварната идея да не тъпчем с километри по асфалтовия път, а да подсечем село Заног и да слезем направо на река Пробойница, която е непосредствено преди Лакатник. За това наше решение допринесоха двама-трима местни хора, които мъгляво ни обясниха, че имало път по който бихме могли да слезем за час и половина-два до Лакатник. Тази възможност чак ме разочарова та реших, че като стигнем до Лакатник ще си направим едно хубаво катерене по живописните скали надвесени над него за да си уплътним докрай деня. И „дяволчето” ни побутна да напуснем сигурният асфалтов път и да поемем по един землист такъв към махала Куманица. От там пък щяхме да продължим да се спускаме направо към река Пробойница и самия Лакатник. И от този момент започнаха нашите неволи. Не знам драги читатели дали някога сте обикаляли Врачанския Балкан в района над Искъра между селата Заселе и Заног. Многобройните малки махалички и отделни къщи в които някога е кипял живот сега бяха напълно запустели. Навсякъде погледа срещаше пустош, изоставени, порутени, празни къщи с обрасли в плевели дворове. Каменните огради бяха слегнали и почти скрити в покрилата ги зеленина. Землистите пътища, които някога са ги свързвали бяха полузаличени с едва набелязани коловози от някога търкалящи се по тях каруци с добитък, стока и хора. Пътеките пък се бяха напълно заличили.

Ето в такава обезлюдена част от Врачанския Балкан попадна нашата самоуверена група и много скоро с напредването на деня ние вече вървахме напосоки без пътеки и табели само на компас и карта държейки посока Искърски пролом. Не бяхме съобразили, че ноемврийският ден е къс и скоро ще ни обгърне тъмнина. Вървахме все на североизток а Искъра нито се виждаше, нито се чуваше шума на буйната му вода. За зла участ гората в която попаднахме представляваше един преплетен гъсталак от драки и трънки и пръснати тук-таме дървета с окапващи пожълтели листа. В ниското долу се виеше едно сухо тъмно дърво по което църцореше слабо поточе с останали тук-таме непресъхнали гълове. Опитът да се движим по коритото му осеяно с високи по 5-6 метра каменни прагове обгърнати от стръмни скалисти стени се провали. Просто няхаме екипировка за преодоляване на скални

отвеси. Тогава решихме да се качваме на билото и там да търсим път. Но понеже бяхме се спуснали много ниско изкачването нагоре се оказа дяволски трудна работа! Преминаването по ската обрасъл с гъсто преплетени трънки и драки ставаше мъчително бавно и болезнено за всички нас. Напредвахме нагоре пресрещани на всяка крачка от бодливите тръни които забиваха шиповете си в нас, а дрехите ни се цепеха по гърбовете раздирани от неотстъпчивите храсти. Тук Васко „алпиниста” отново прояви своя непокорен нрав и се отдели от групата търсейки удобна пътека в коритото на почти пресъхналото дере. Викахме го да се качи при нас, но той вироглаво се спускаше все по-надолу към усойното дъно препречено от прагове и стръмни стени. Тъй се разделиха пътищата ни. Навикът му да ходи сам като вълк единак, а не в група щеше да му изиграе лоша шега, но за това по-нататък. Групата ни си проправяше бавно път нагоре в смрачаващия се ден. Накрая успяхме да излезим на билото до няколко запустели къщи току пред пълното скриване на слънцето. Една чешма с дървено корито ни освежи и ние след като се напихме добре с вода напълнихме и поизпразнилите се шишета и манерки. Малко се успокоих, понеже отмина опасността ноща да ни хване в непроходимата гора, но оказа се премреждията ни не бяха свършили, а едвам сега започваха. Поогледахме се в кръстосващите се пътища и поехме без много замисляне по един от тях, който видимо сваляше надолу. Кой знае защо решихме, че безпроблемно ще стигнем по него до Искъра. Мислехме си, че всички пътища водят до него. Тъмнината вече владееше около нас. Запалихме фенерчета и ободрени от развоя на нещата потеглихме по виещия се землист път. Ускорихме крачката с възвърнало се добро настроение от задаващия се край на похода. Васко „алпиниста” вече не се чуваше никакъв, но какво да се прави, това беше неговия избор по усойното каменливо дере сигурен, че то ще го доведе бързо до Искърският пролом. След половин час ходене ни дойде първия студен душ. Пътя свърши до двора на някаква самотна къща с паркирана пред нея лека кола. Нямаше жива душа наоколо и след като се помотахме малко в запуснатия двор потеглихме назад по извървяното. Във въздуха вече витаеше страхът, че няма да успеем да се спуснем навреме в Лакатник. Все пак в дружината ни нямаше паника и ние даже си позволихме да запеем. Огласихме планината с „Край Босфора шум се вдига”. След това запяхме и „Шуми Марица” и това ни даде кураж, че ще преодолем всякакви трудности. Но.....работите не ни вървяха на добре макар, че се съветвахме често с картата която нося и минута по минута гледахме компаса. Запуснатите билни пътища по които крачехме ни завеждаха само до обезлюдени и малки махали в чиито къщи витаеше духа на запуснатост. Никъде нямаше светлинка и не се чуваше човешка глъч или кучешки лай. Искърът се виждаше измамно близо долу в долината, очертан с гирлянда от светлините на протегналите се покрай него селища. Ние си оставахме обаче високо в планината, а ноща вече сериозно напредваше.

Умълчахме се спохождани навярно от едни и същите мисли, че май ще ни се наложи да ноцуваме в Балкана.

И тогава видяхме „светещата къща”.

За първи път след часове ходене из запуснатите и кръстосващи се пътища и пътеки по билото между Заселе и Заногe видяхме в далечината къща осветена от запалени външни лампи. Кучешкият лай идещ от нея ни убеждаваше, че сме попаднали най-после на жива човешка душа в планината. Това беше нашето спасение и ние без колебание поехме право към нея. Нагазихме в една голяма картофена нива разположена под къщата разпръснати във верига и обнадеждени напредвахме я доближавахме. Сега си давам сметка, че сигурно сме представлявали доста съмнителна група от хора обграждаща посред нощ единствената къща в района. Кучето лаеше все по-силно, а ние мълчешката напредвахме към светлинката.

И тогава чухме стрелбата!

Срещу ни от към къщата припука пушка и видяхме огъня, който излизаше от дулото. Маргото, което се движеше вляво от мен се сниши и започна да вика отчаяно- **Помощ, помощ, не стреляйте срещу нас! Ние сме се загубили.....ние сме се загубили!** Някой изпищя, жените наоколо завикаха и като се озърнах видях, че групата се попиля и жените започнаха да лазят по разкопаната нива. Само аз напредвах все още изправен. Василена извика сърцераздирателно-**Чакайте да ви обясним, ние сме.....**- Но гласа и се загуби в нова пукотевица и присвяткващото червено дуло на пушката срещу нас. Сега вече и аз се свлякох на земята, щото си дадох сметка, че вървейки изправен съм единствена мишена за отстрелване.

И така лазейки из картофената нива насам-натам ние викахме, а отсреща се стреляше докато изведнъж настъпи тишина. Ако беше през деня положително щях да развея на щеката белия си потник (станал без туй на парцал от тръните) за да покажа на

стрелеца, че се предаваме, но това не можеше да се случи в тази непрогледната тъмнина. До нас долетя напрегнат мъжки глас - **Кои сте вие бре** - и на жълтеникавата светлина идваща от лампите се очерта човешки силует на мъж стиснал брадва в ръка. Изглежда женските гласове го бяха поуспокоили и той ни дочака да го доближим. Сега нещата бързо се изясниха и Цецо(така се оказа че се казва човека) разбра, че групата ни от двама мъже и шест жени безнадеждо се е изгубила и се „бълтаем като кози бозки” из гората. Потни и напрашени ние го наобиколихме и един през друг му заразправяхме днешните си патила. Цецо се оказа един чияк на около 50 години с

добродушно лице и благ характер, който работи в Своге, но винаги в почивните дни си идва тук в махалата и родната къща, където си има четири козички и малко земя, която си я обработва. Ерген човек, той се задоволяваше с този естествен, природосъобразен начин на живот и никому не пречеше, но не искаше и на него някой да му прави беля. Като чул лаят на кучето си и видял в тъмнината хората обграждащи мълчешката къщата му, решил, че са разбойници-обирджии, каквито има колкото щеш из района. Взел брадвата извадил едни пиратки дето си ги бил приготвил за Коледа и излезнал насреща ни за да варди имота и живота си. Решил бил да се бие на живот и смърт и първо започнал да гърми с пиратките. Брадвата оставил за накрая, пък каквото Бог реши. Цецо бързо осъзна в какво положение сме изпаднали и без много замисляне каза, че ще ни свали на Лакатник. Не било далече и за 50 десетина минути сме щели да стигнем до гарата. Групата ни се събра от присъединилите се останали жени наблюдавали по-отдалеч среднощната пукотевица. Така всички заедно се скупчихме около нашия спасител Цецо. Той взе един фенер със себе си, облече си връхна дреха, сложи брадвата под мишница и пое надолу последван от разбърборилите се жени. Аз бях вътрешно раздвоен, защото успокоението ми от благоприятния обрат се смесваше с притеснение за съдбата на Васко „алпиниста”. Той се щуреше някъде далеч от нас, сам в непрогледния мрак и усойното дърво. Звънях му час по час, докато накрая успях да го чуя. Опитваше се да придаде спокойствие на гласа си, но това беше само привидно. Без фенер, храна и вода Васко се търкаляше надолу по дерето с надеждата, че то рано или късно ще го свали на Искърския пролом. Разбрах, че преодолява препятствията по пътя си в коремнопретъркалящ стил. Нещата станали драматични, когато опрял до ръба на

един скален отвес по който се сурнал с главата надолу. Няколко метровото падане завършило за негов късмет с приземяване в дълбока шума. Нелепо поддържаният бодряшки тон само засилваше убеждението ми, че нашия „алпинист“ здраво го е загазил. Когато стигнахме до Лакатник вече беше заминал и последния влак. Бързо взехме правилното решение и след серия разговори по мобилните телефони си осигурихме три автомобила да дойдат и ни приберат. Натрупалото се напрежение и умора изчезнаха и групата ни беше завладяна от еуфория. Руси запя и жените се хванаха да играят хоро в центъра на Лакатник. Васко обаче продължаваше да се бори някъде с ноща, скалите и вероятната паника, която го обхващаше. Не ми даваше сърце да си тръгна, когато колите пристигнат и за това му казах при поредния разговор, че аз оставам в Лакатник и ще го чакам да се спусне до пътя. Това видимо го успокои и той продължи да слиза надолу. Накрая всичко завърши добре. Стана като в американски екшън с хепи енд. Когато колите започнаха да пристигат една след друга Васко „алпиниста“ изрева в ухото ми, че вече е на асфалтовия път. Разбрахме се да чака на него за да го приберем в някоя от колите.

Шофьорът на първата дошла кола сподели поуплашен, че забелязал някакво странно същество, да се движи по пътя, босо с разкъсани, парцаливи дрехи и олюляваща се походка. Наближавайки го видял безумно светещия поглед на очите му. Когато преминавал непосредствено покрай него това същество издало

нечленоразделни звуци и размахало хаотично ръце. За мен нямаше никакво съмнение, че това е нашият Васко. Предпазливо му съобщих, че по всяка вероятност ще ни се наложи да качим в колата този среднощен „вамфир“, което го накара да се опули втрещен! Пристигналите коли ни взимаха от Лакатник и потегляха една след друга обратно по пътя покрай Искъра. Пътьом прибрахме и „вампира“, който разбира се се оказа нашия Васко. Жените пътуващи с него в колата се опитали да го обгърнат с много ласки и топлина, но той не им обърнал никакво внимание, а нападнал лакомо сандвичите и водата, които му предложили. Говорът си възвърнал някъде към София.

Така завърши този необикновен ден за нас. Съзнавам, че вършихме глупост след глупост през цялото време, но и съдбата така била решила да ни затрудни докрай за да видим що за хора сме. Групата ни се държа по един невероятен начин без да загуби присъствие на духа, без да се паникьосаме, без да се оставим да ни завладеят кавги и разправии за виновност. Една среднощна София прибра десетина силно уморени, но доволни от себе си авантюристи доказали, че могат да се справят с всякаква ситуация в планината.

Преживял описаното Вальо Янев